

13. Magyar Ökológus Kongresszus

ELŐADÁSOK ÉS POSZTEREK ÖSSZEFOGLALÓI

Szerkesztették:
Lőrinczi Gábor, Tölgyesi Csaba

2024. augusztus 21-23.
Szeged

Szekció előadások, 2024. augusztus 22. csütörtök 11:00 – 12:35

Szent-Györgyi Albert terem (I. em.)		Ferenczy Lajos terem (I. em.)	
Urbánökológia Elnök: Korányi Dávid		Viselkedésökológia Elnök: Maák István	
11:00-11:15	Süle Gabriella: Beporzókat segítő beavatkozások első lépései magyarországi városi területeken – pozitív eredmények, kihívások és ajánlások		Czikkelyné Ágh Nóra: Bátorság és ami mögötte van – széncinegék emberrel szembeni kockázatvállaló viselkedésének vizsgálata hagyományos genetikai és epigenetikai módszerekkel
11:15-11:30	Skribanek Anna: Inváziós növényfajok fényszennyezés érzékenysége		Preiszner Bálint: Az amurgébek inváziója nem befolyásolja a lápi pócok merészségét
11:30-11:45	Valkó Orsolya: Természet a városi kertekben: országos felmérés a kerttulajdonosok természetbarát gyakorlatokhoz való hozzáállásáról		Kovács Bálint: Agonisztikus és affliatív viselkedési mintázatok modellezése kapcsolathálózati megközelítéssel vadon élő széncinegéknel (<i>Parus major</i>)
11:45-12:00	Godó Laura: Vadvirágos Kertem – Projekt a városi biodiverzitás támogatására: Mi tesz vonzóvá egy vadvirágot?		Bán Kata Anna: Mennyiségi diszkrimináció vizsgálata mesterséges környezetben élő karmosmájmoknál (<i>Callitrichinae</i>)
12:00-12:15	Rigó Attila: Növényi diverzitás Budapesten		Pécsy Fanni: Szociálpazsiták elleni agresszivitás szezonális dinamikája egy rabszolga hangyafajnál
12:15-12:30	Seress Gábor: Városi madarak rádió-telemetriás nyomkövetése – az őshonos növényzet fontossága		Bakó Gábor: A kameracsapdás viselkedéskutatás korlátai
12:30-12:35	Magyar Botond: Vetett virágsávok hatása a városi beporzó faunára (VILLÁMELŐADÁS)		Ratkai Bonita: Szociális rovarok egyedi és kolónia szintű védekezése közötti kapcsolat különböző mértékű patogén kockázatokkal szemben (VILLÁMELŐADÁS)

Szociálpazsiták elleni agresszivitás szezonális dinamikája egy rabszolga hangyafajnál

Pécsy Fanni^{1*}, Lőrinczi Gábor¹, Bán Kata Anna¹, Lőrincz Ádám^{1,2}, Ratkai Bonita^{1,2},
Maák István Elek^{1,3}

¹Szegedi Tudományegyetem, Ökológiai Tanszék, Szeged

²Biológia Doktori Iskola, Szegedi Tudományegyetem, Szeged

³Állattani Múzeum és Intézet, Lengyel Tudományos Akadémia, Varsó

*Előadó szerző: pecsyfanni@gmail.com

A szociálpazsitizmus során a parazita társas rovarok más társas gazdafajok szociális rendszerét használják ki, elsősorban saját ivadékaik kineveltetésére. Attól függően, hogy a gazdadolgozók meddig vannak jelen a fészekben a kolónia élete során, megkülönböztetünk ideiglenes és tartós szociálpazsitizmust. A gazdák számára a parazitákkal szembeni védekezés jelentős költségekkel járhat, így valószínűsíthető olyan adaptációk megléte, amelyek optimalizálják a védekezés költség-hatékonyság arányát.

Munkám során egy gyakori gazdafaj (*Formica fusca*) ideiglenes (*Formica polyctena*) és tartós (*Formica sanguinea*) szociálpazsitákra adott reakcióit vizsgáltam laboratóriumban. Arra kerestem a választ, hogy változik-e évszakosan a gazdák agresszivitása a szociálpazsiták jelentette veszélytől függően. Vizsgálataimat három évszakban végeztem, minden évszakban négy tartós és négy ideiglenes parazitával „fertőzött”, valamint négy szociálpazsitamentes (kontroll) területről származó gazdakolónia felhasználásával.

A *F. sanguinea* mellől gyűjtött *F. fusca* kolóniák dolgozói a tartós parazitával szemben nyáron, míg az ideiglenes parazitával szemben nyáron és tavasszal voltak a legagresszívabbak. Ezzel szemben a *F. polyctena* mellől gyűjtött gazdakolóniák reakcióiban nem találtunk szignifikáns különbséget az évszakok között, a kontroll kolóniák pedig mindkét parazitával szemben a nyári időszakban voltak agresszívok. Általánosságban a gazdadolgozók a tartós parazitával szemben voltak a legagresszívabbak, a fészektárs tetemekre pedig egyik évszakban sem reagáltak agresszívan a dolgozók.

A két szociálpazsitafaj által kiváltott reakció és ennek dinamikája tehát jelentős különbségeket mutatott, amelyek feltehetően a két faj eltérő stratégiáját és negatív hatásait tükrözik. Az agresszivitás évszakos változása a parazita elleni védekezés költségeit csökkentheti azáltal, hogy a fokozott agresszivitás csak akkor figyelhető meg, amikor a parazita a legnagyobb veszélyt jelentik a gazdáknak nézve, így például nyáron a tartós parazita rablójáratai idején.